

3^ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ: Η ΒΑΛΚΑΝΙΚΗ ΠΡΟΟΠΤΙΚΗ ΤΟΥ ΒΟΡΕΙΟΕΛΛΑΔΙΚΟΥ ΤΟΞΟΥ

3.1. Τα νέα δεδομένα στην Ε.Ε. και οι επιπτώσεις από το επόμενο κύμα διεύρυνσης

Η διεύρυνση της Ευρωπαϊκής Ένωσης αποτελεί πολυσύνθετο ζήτημα, το οποίο παρ' όλες τις επιφυλάξεις που προκαλεί, ιδίως όσον αφορά την οικονομική ομοιογένεια του συνόλου των κρατών που συνενώνει, επιβεβαιώνει τις αξίες της ειρήνης, της δημοκρατίας και της συνεργασίας, οι οποίες καθοδηγούν την Ευρωπαϊκή ολοκλήρωση.

Για το ΣΒΒΕ κυρίαρχο ρόλο στη διαδικασία οικονομικής ολοκλήρωσης της Ευρωπαϊκής Ένωσης διαδραματίζει η προσαρμογή των επιχειρήσεων – μελών του στα νέα δεδομένα και η υποβοήθησή τους στην αντιμετώπιση των νέων προκλήσεων. Τα «νέα» αυτά δεδομένα δημιουργούν τόσο ευκαιρίες όσο και κινδύνους για την Ελληνική μεταποίηση και για το λόγο αυτό **προτείνουμε την άμεση λήψη μέτρων στην κατεύθυνση ενίσχυσης της ανταγωνιστικότητας της Ελληνικής οικονομίας στο σύνολό της.**

Οι διάφορες έρευνες που έχουν εκπονηθεί μέχρι σήμερα καταλήγουν στα ακόλουθα συμπεράσματα, για τις συνολικές επιπτώσεις της διεύρυνσης στο σύνολο της Ε.Ε.:

1. **θα δημιουργηθεί μια νέα αναπτυξιακή δυναμική για ολόκληρη την Ευρωπαϊκή Ένωση, που θα έχει θετικές επιπτώσεις στην επιρροή της στις σχέσεις της με άλλες γεωγραφικές περιοχές,**
2. **θα μεγαλώσει η ενιαία Ευρωπαϊκή αγορά και θα αυξηθεί το μερίδιο που κάθε χώρα θα είναι σε θέση να διεκδικήσει,**
3. **θα διευρυνθεί το καταναλωτικό κοινό της νέας Ε.Ε., ειδικά με τη σταδιακή αύξηση της αγοραστικής του δύναμης στο άμεσο μέλλον,**
4. **θα «επανατοποθετηθεί» σε συζήτηση το ζήτημα της ισόρροπης ανάπτυξης στην Ε.Ε., και,**
5. **θα εκδηλωθεί «κύμα» μετανάστευσης εργαζομένων από τις «10» στις «παλιές 15» χώρες.**

Όμως, οι ίδιες έρευνες οδηγούν στο συμπέρασμα ότι αν και οι επιπτώσεις από τη διεύρυνση με τους «10» θα είναι περιορισμένες για το σύνολο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, **οι συνέπειες σε περιφερειακό επίπεδο θα είναι πιο οξείες.**

Για το λόγο αυτό ο ΣΒΒΕ **προτείνει η οικονομική σύγκλιση των περιφερειών να βασιστεί σε πορίσματα μελετών που θα εκπονηθούν για το σκοπό αυτό.** Ενδεικτικά, αλλά σε κάθε περίπτωση κρίσιμα ζητήματα τα οποία θα πρέπει να μελετηθούν είναι:

- ❑ **οι επενδύσεις,**
- ❑ **η κοινοτική χρηματοδότηση,**
- ❑ **η αύξηση του εμπορίου,**
- ❑ **η ένταξη των νέων χωρών στην ΟΝΕ, και,**
- ❑ **η μετανάστευση.**

Οι μελέτες που προτείνει ο ΣΒΒΕ θα αυξήσουν την ικανότητα της χώρας μας να αξιολογήσει τεκμηριωμένα το μέγεθος της οικονομικής μεταβολής, την οποία θα κληθεί να την «διαχειρισθεί» τα επόμενα χρόνια, αφού αυτή επηρεάζει όλες τις εκφάνσεις της ανταγωνιστικότητας των περιφερειακών οικονομιών.

Κατά το ΣΒΒΕ η αξιολόγηση των επιπτώσεων της διεύρυνσης θα πρέπει απαραίτητα να οδηγεί σε παραγωγή μέτρων πολιτικής για την υποστήριξη της επιχειρηματικής ανάπτυξης που φέρνει αναμφίβολα το άνοιγμα των νέων αγορών.

Θεωρούμε ιδιαίτερα θετική την πρόσφατη πρωτοβουλία του Υπουργείου Οικονομίας και Οικονομικών να εκπονήσει πέντε (5) μελέτες που θα δώσουν τις κατευθύνσεις του Εθνικού Στρατηγικού Σχεδίου Ανάπτυξης 2007 – 2013. Προτείνουμε να εκπονηθούν αντίστοιχα πέντε (5) μελέτες που θα αφορούν τις επιπτώσεις της διεύρυνσης στην Ελληνική οικονομία.

Προτείνουμε οι τέσσερις μελέτες να αφορούν τα ακόλουθα θέματα:

- ❑ Ανάπτυξη παραγωγικών δραστηριοτήτων,
- ❑ Ανθρώπινο δυναμικό,
- ❑ Υποδομές, και,
- ❑ Αξιολόγηση των επιπτώσεων της διεύρυνσης στις περιφέρειες της Ελλάδας με ειδική αναφορά σ' αυτές του ΒορειοΕλλαδικού Τόξου, αφού αυτές θ' αντιμετωπίσουν το επόμενο κύμα διεύρυνσης το 2007,

ενώ η πέμπτη θα πρέπει να είναι συνολική και:

1. να δίνει τις κατευθύνσεις άμβλυνσης των περιφερειακών ανισοτήτων,
2. να αξιολογεί τις ευκαιρίες και τις προοπτικές τόσο της χώρας όσο και των περιφερειών,
3. να προτείνει μέτρα πολιτικής για την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας της Ελληνικής οικονομίας και κάθε μιας από τις δεκατρείς περιφέρειες της χώρας.

Οι μελέτες αυτές θα έχουν πολλαπλό όφελος για την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας της Ελληνικής οικονομίας, αφού η κυβέρνηση θα μπορέσει να τις χρησιμοποιήσει:

1. στην εκπόνηση ενός σαφέστερου, λειτουργικότερου και αποτελεσματικότερου «Εθνικού Στρατηγικού Σχεδίου Ανάπτυξης» για τη χρονική περίοδο 2007 – 2013,
2. στο σχεδιασμό των δράσεων του Δ' Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης, και,
3. στις διαπραγματεύσεις της χώρας μας με την Ε.Ε. για την ανάπτυξη των κατευθυντήριων γραμμών που θα πρέπει να ακολουθήσει η Ένωση, σε σχέση με την πολιτική της οικονομικής και κοινωνικής συνοχής.

Σε κάθε περίπτωση με την πρόταση του ΣΒΒΕ επιτυγχάνεται η παραγωγή των απαραίτητων κατευθυντήριων γραμμών για την – επί πολλά χρόνια υποστηριζόμενη – άμβλυνση των περιφερειακών ανισοτήτων. Επιπλέον, θα δοθεί η δυνατότητα συμμετοχής της χώρας μας και ειδικότερα των περιφερειών της στις εξελίξεις.

Άλλωστε, δεν πρέπει να παραβλέπουμε το επικείμενο κύμα διεύρυνσης το 2007 με τις γειτονικές χώρες Βουλγαρία και Ρουμανία να εισέρχονται και επισήμως στην Ευρωπαϊκή «οικογένεια». Θεωρούμε ότι η πρότασή μας είναι δυνατόν να προετοιμάσει τη χώρα μας για την «αντιμετώπιση» της νέας διεύρυνσης, αφού τα Ελληνικά συμφέροντα στις χώρες αυτές είναι ιδιαίτερα σημαντικά και επηρεάζουν στο μέγιστο τις διακρατικές μας σχέσεις.

Παροτρύνουμε την Ελληνική κυβέρνηση να εργασθεί στην κατεύθυνση συμμετοχής μας στις εξελίξεις και όχι στην απλή παρακολούθησή τους. Ας μην παραγνωρίζουμε το γεγονός ότι η νέα εποχή μετά τη διεύρυνση σηματοδοτεί τη σταδιακή λήξη της περιόδου κατά την οποία η Ελλάδα ήταν σημαντική λήπτρια κοινοτικών ενισχύσεων. Από τώρα και στο εξής οι κοινοτικοί πόροι θα κατευθυνθούν προς τα νεοεισερχόμενα μέλη, με άμεση συνέπεια οι ρυθμοί ανάπτυξης να βασίζονται ολοένα και λιγότερο στις κοινοτικές ενισχύσεις και περισσότερο στις εσωτερικές δυνάμεις και «αντιστάσεις» που θα πρέπει να αναπτύξει

η Ελληνική οικονομία, για την επίτευξη – επιτέλους – συνθηκών αυτοτροφοδοτούμενης ανάπτυξης.

3.2. Τα συμπεράσματα από τη διοργάνωση του 10^{ου} THESSALONIKI FORUM

Ο ΣΒΒΕ διοργάνωσε για 10^η συνεχή χρονιά στη Θεσσαλονίκη το **διήμερο συνέδριο: «THESSALONIKI FORUM»**, υπό την αιγίδα του Υπουργείου Εξωτερικών.

Στα δέκα έτη διοργάνωσής του, το «THESSALONIKI FORUM» έχει αναγνωρισθεί και καθιερωθεί ως μια από τις κορυφαίες συναντήσεις εκπροσώπων της πολιτικής και επιχειρηματικής κοινότητας των χωρών της Νοτιοανατολικής Ευρώπης, αλλά και σημαντικού μέρους της διεθνούς κοινότητας. Οι εργασίες του, αυτή τη δεκαετία, συνέβαλλαν θετικά στην ανάδειξη της Βόρειας Ελλάδας σε κέντρο ανάπτυξης της ευρύτερης περιοχής.

Η αποστολή του «THESSALONIKI FORUM» ως μέσου άσκησης εξωτερικής πολιτικής της χώρας μας και δημοσιοποίησης των κυβερνητικών θέσεων για την ανάπτυξη της ευρύτερης περιοχής των Βαλκανίων, επιβεβαιώθηκε και φέτος.

Οι κύριοι άξονες των εργασιών του συνεδρίου ήταν:

- α) η συζήτηση για τα νέα δεδομένα, τα οποία επανακαθορίζουν την επιχειρηματική δράση στην περιοχή, και,**
- β) το όραμα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το οποίο κινητοποιεί ολόκληρη τη Νοτιοανατολική Ευρώπη.**

Τα θέματα τα οποία συζητήθηκαν ήταν τόσο ο επανακαθορισμός της στρατηγικής επέκτασης πολλών Ελληνικών και διεθνών ομίλων στη βαλκανική, όσο και οι παράμετροι της πολιτικής, οικονομικής και διπλωματικής κινητικότητας, ζητήματα τα οποία εμφανίζουν σοβαρές διακυμάνσεις είτε θετικές είτε αρνητικές.

Οι εργασίες του «THESSALONIKI FORUM» κατέληξαν σε σημαντικές και ταυτόχρονα **κρίσιμες διαπιστώσεις για το μέλλον της περιοχής:**

- 1. Έχει ανακοπεί η δραματική υστέρηση που εμφάνιζαν μέχρι πρόσφατα οι χώρες της περιοχής σε ό,τι αφορά στην εμπέδωση και λειτουργία των δημοκρατικών θεσμών, στην κοινωνική και οικονομική ανάπτυξη. Το όραμα της ένταξης στην ευρωπαϊκή οικογένεια έχει κινητοποιήσει τις περισσότερες χώρες της Νοτιοανατολικής Ευρώπης σε θετικές κατευθύνσεις εκσυγχρονισμού και μεταρρυθμίσεων (δημοκρατικών και οικονομικών).**
- 2. Οι σοβαρές επιφυλάξεις ότι τα κεφάλαια που διατέθηκαν από την Ευρωπαϊκή Ένωση στις χώρες των Βαλκανίων (που δεν είναι λίγα), δε συνοδεύτηκαν με μια περισσότερο μακροχρόνια και οραματική Ευρωπαϊκή στρατηγική, που θα μπορούσε να αναδείξει ταυτόχρονα και τα εσωτερικά πλεονεκτήματα της κάθε χώρας στην περιοχή.**
- 3. Ο ηγετικός ρόλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης: η πρακτική της «ήρεμης δύναμης» αποδείχθηκε ότι δεν επαρκεί. Αντίθετα, καθίσταται επιβεβλημένη μια συστηματική διαμόρφωση του προενταξιακού καθεστώτος για τις χώρες των Δυτικών Βαλκανίων, που πρέπει να συνδυάζει αρμονικά: αυστηρότητα, σαφή χρονοδιαγράμματα, αποφασιστικότητα σε περιπτώσεις ανάφλεξης κρίσεων, και, πολιτικά, χρηματοδοτικά κίνητρα για όσες χώρες επιταχύνουν ρυθμούς για την ενσωμάτωσή τους στο ευρωπαϊκό οικοδόμημα.**
- 4. Ο στόχος της ένταξης των χωρών των Βαλκανίων στην Ευρωπαϊκή Ένωση αντιμετωπίστηκε, σε πολλές περιπτώσεις, μονοδιάστατα και παθητικά, ενώ θα πρέπει να προωθηθεί πολύπλευρα και ενεργητικά, αναδεικνύοντας ταυτόχρονα όλα**

τα συγκριτικά πλεονεκτήματα κάθε χώρας. Κυρίαρχο στοιχείο για την οικονομική ανάπτυξη της περιοχής παραμένει η εξυγίανση των βασικών θεσμών της λειτουργίας της αγοράς, όπως είναι η πολυνομία, η διαφθορά, ο αθέμιτος ανταγωνισμός, το φορολογικό καθεστώς, η δικαιοσύνη και γενικότερα η ταχύτερη ενσωμάτωση του Κοινοτικού κεκτημένου.

5. Η Ευρωπαϊκή Ένωση, οι ΗΠΑ και η Ρωσία, δε θα πρέπει να αντιμετωπίζουν το χώρο της Νοτιοανατολικής Ευρώπης ως ανταγωνιστές που προσπαθούν να επεκτείνουν την επιρροή τους σ' αυτόν. Επιβάλλεται να εμπεδωθεί πνεύμα συνεργασίας, με συγκεκριμένους αναπτυξιακούς στόχους για κάθε χώρα, για την απελευθέρωση των ιδιαίτερων - δικών της δημιουργικών δυνάμεων.

Προτείνουμε οι διαπιστώσεις των εργασιών του «10^{ου} THESSALONIKI FORUM» να υιοθετηθούν πλήρως από την Ελληνική κυβέρνηση και ν' αποτελέσουν άξονες παραγωγής μέτρων πολιτικής υποστήριξης τόσο για τις Ελληνικές επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στη Νοτιοανατολική Ευρώπη, όσο και για τις ίδιες τις χώρες, αφού οι τελευταίες επιδρούν καταλυτικά τόσο στη στρατηγική των συγκεκριμένων επιχειρήσεων όσο και στη γενικότερη επιχειρηματική δράση στην περιοχή.

Ο ΣΒΒΕ θεωρεί ότι η συνεχής υποστήριξη των επιχειρηματικών πρωτοβουλιών στη Νοτιοανατολική Ευρώπη από την Ελληνική κυβέρνηση, μπορεί να μετεξελιχθεί σε αποτελεσματικό εργαλείο για νέες πρωτοβουλίες, για αποτελεσματικό – παραγωγικό συντονισμό και σαφέστερη προοπτική.

3.3. Το Ελληνικό Σχέδιο για την Οικονομική Ανασυγκρότηση των Βαλκανίων

Η άμεση ενεργοποίηση του Ελληνικού Σχεδίου για την Οικονομική Ανασυγκρότηση των Βαλκανίων (ΕΣΟΑΒ), θα συμβάλλει κατά την άποψη του ΣΒΒΕ στην υλοποίηση της αποστολής που καλείται να διαδραματίσει η Ελλάδα στην περιοχή και δεν είναι άλλη από τον ηγετικό της ρόλο στα Βαλκάνια.

Μέχρι σήμερα ο Ελληνικός επιχειρηματικός κόσμος απέδειξε, με την υλοποίηση σειράς επενδύσεων στα Βαλκάνια, ότι αυτά είναι χώρος εξαιρετικού επιχειρηματικού ενδιαφέροντος αφού οι Έλληνες επιχειρηματίες αναδείχθηκαν στους μεγαλύτερους ξένους επενδυτές στην περιοχή. Οι επενδύσεις που υλοποιήθηκαν την τελευταία δεκαετία στις έξι (6) χώρες του ΕΣΟΑΒ, συνέβαλλαν και συμβάλλουν τόσο στην ανάπτυξη των χωρών αυτών όσο και στη σύσφιξη των οικονομικών σχέσεων της Ελλάδας με τις χώρες αυτές.

Η προσφορά της Ελλάδας για συνδρομή των χωρών αυτών μέσω του ΕΣΟΑΒ αναμφίβολα απέτέλεσε θετική διακήρυξη τόσο για τα ίδια τα κράτη, όσο και για τις ιδιωτικές επιχειρήσεις που ενδιαφέρονταν να επενδύσουν στις χώρες αυτές.

Σήμερα πέντε (5) χρόνια μετά τη διακήρυξη για τη θεσμοθέτηση του ΕΣΟΑΒ και αφού έχουν υπογραφεί όλες οι σχετικές διακρατικές συμφωνίες για την ενεργοποίησή του, ο ΣΒΒΕ καλεί την Ελληνική κυβέρνηση να διαθέσει τα απαραίτητα – υπεσχημένα κονδύλια και να θεσπίσει διαδικασίες διαφάνειας και ορθού προγραμματισμού, έτσι ώστε να αποδειχθεί η σοβαρότητα και υπευθυνότητα της χώρας απέναντι στους γείτονές μας. Άλλωστε, η συνέπεια και η αξιοπιστία στις διεθνείς σχέσεις μιας χώρας, αναβαθμίζουν το κύρος της και αποτελούν αποτελεσματικό μέσον άσκησης οικονομικής διπλωματίας για τη σύναψη διεθνών αναπτυξιακών συνεργασιών.

Ο Σύνδεσμος Βιομηχανιών Βορείου Ελλάδος προτείνει να ενταθούν οι προσπάθειες της Ελληνικής κυβέρνησης στην κατεύθυνση επίλυσης θεσμικών, οργανωτικών και ταμειακών προβλημάτων.

Ειδικότερα προτείνουμε:

- Εξασφάλιση των υπεσχημένων κονδυλίων.

- ❑ Για τις ειδικές επενδύσεις μέσω του ΕΣΟΑΒ: υπογραφή νέων διακρατικών συμφωνιών, με γνώμονα την ανακατανομή των κονδυλίων από χώρες χαμηλής ζήτησης (π.χ. Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γιουγκοσλαβίας) σε χώρες υψηλής ζήτησης (π.χ. Βουλγαρία).
- ❑ Για τα δημόσια έργα: εφαρμογή τεχνικών διαχείρισης προγραμμάτων από τις υπηρεσίες του Υπουργείου Εξωτερικών ή πρόσληψη τεχνικού συμβούλου διαχείρισης, στον οποίο θα εκπροσωπούνται απαραίτητα και συνδικαλιστικοί εργοδοτικοί φορείς. Ο τεχνικός σύμβουλος θα πρέπει να διαθέτει γνώση για τη «λειτουργία» και το περιβάλλον της περιοχής των Βαλκανίων και να κατέχει την τεχνογνωσία υποστήριξης επενδυτικών πρωτοβουλιών στην περιοχή.
- ❑ Δημιουργία συνεργιών με Διεθνείς Χρηματοδοτικούς Οργανισμούς για την αποτελεσματικότερη διάθεση των κονδυλίων.

3.4. Ειδικά θέματα

3.4.1. Επίσπευση διαδικασιών για τη χορήγηση visa σε συνεργάτες ελληνικών εταιρειών

Ο Σύνδεσμος έχει επανειλημμένα επισημάνει τα προβλήματα που πηγάζουν από την καθυστέρηση χορήγησης βίζας υπηκόων τρίτων χωρών που συνεργάζονται με επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στο Βορειοελλαδικό Τόξο.

Προτάσεις - Ενέργειες:

- ❑ Να δίνεται η δυνατότητα στις ελληνικές προξενικές αρχές τρίτων χωρών να χορηγήσουν βίζες βραχείας διαμονής, ενενήντα (90) ημερών ανά εξάμηνο, από την ημερομηνία πρώτης εισόδου.
- ❑ Να δίνεται η δυνατότητα για πολλαπλές θεωρήσεις, με ισχύ για ένα χρόνο, σε επιχειρηματίες και εκπροσώπους επιχειρήσεων αποδεδειγμένου κύρους.

3.4.2. Συντονισμός και δικτύωση των ΟΕΥ

Η ανάπτυξη της εξωστρέφειας των επιχειρήσεων εξαρτάται – εν πολλοίς – από τις δυνατότητες που θα έχει για τη λήψη και αξιολόγηση πληροφοριών κάθε είδους για κάθε αγορά στόχο. Για το λόγο αυτό απαιτείται η αναβάθμιση των γραφείων των ΟΕΥ, έτσι ώστε αυτά να είναι σε θέση να συμβάλλουν θετικά στην άσκηση της Ελληνικής οικονομικής διπλωματίας.

Προτάσεις - ενέργειες:

- ❑ Αύξηση των πόρων που διατίθενται για τη λειτουργία των γραφείων ΟΕΥ,
- ❑ Συμπλήρωση των αναγκαίων υποδομών,
- ❑ Πρόσληψη του απαιτούμενου ανθρώπινου δυναμικού,
- ❑ Ανάληψη από το ΥΠΕΞ δράσεων συντονισμού και αναβάθμισης των παρεχομένων υπηρεσιών σε κάθε ενδιαφερόμενο,
- ❑ Αναβάθμιση των γνώσεων των υπευθύνων των γραφείων ΟΕΥ, μέσω της επιμόρφωσής τους, της διαρκούς κατάρτισής τους και της «πρακτικής» τους άσκησης σε δυναμικές εξαγωγικές επιχειρήσεις.